

NOTAT

Saksbehandler: John Magne Grindeland, 73 55 98 77

Vår dato: 30.10.2014 Ref.:

Deres dato: 08.07.2014 Deres ref.: 14/3600

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0135 OSLO

Høringsuttalelse: Utdanning og forskning i spesialpedagogikk – veien videre, rapport fra Ekspertgruppen for spesialpedagogikk

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 8. juli 2014 om rapport fra Ekspertgruppen for spesialpedagogikk om utdanning og forskning i spesialpedagogikk. Høgskolen i Sør-Trøndelag takker for invitasjonen til å komme med innspill til ekspertgruppas utredning og anbefalinger. Her følger en gjennomgang av våre synspunkter.

Noen generelle betraktninger

Vi synes at rapporten er meget ekspansiv på spesialpedagogikken og den tilpassa opplæringas vegne og det er problematisk at rapporten ikke definerer begrepene som brukes nærmere. Til det første; rapporten anbefaler flere steder at spesialpedagogikk skal tas inn i allmennpedagogikk, fagdidaktikk og også fag. Å etterstrebe en slik «integrering» som rapporten kaller det (side 14), kan etter vår mening være til ulempe både for fag og for spesialpedagogiske emner ved at begge deler utydeliggjøres. Vi mener at man må få til både en mer rommelig ordinær undervisning med tilpass opplæring for de fleste elever, men at behovet for spesialpedagogisk spisskompetanse også må erkjennes. Når det gjelder definisjoner, ville det være en fordel om begreper som «fagdidaktikk i spesialpedagogikk», «tilpassa opplæring» og «integrering» hadde vært definert.

Så til noen enkeltpunkter. Vi velger her å fokusere på tema som er relevante for HiST/ALT og der vi mener å være kompetente. Spesialpedagogikk er som rapporten tydelig viser, et svært omfattende felt og ved lærerutdanninga ved HiST er det spesialpedagogiske emner i grunnskolelærerutdanningenes (GLU) pedagogikkemne (Pedagogikk og elevkunnskap - PEL), valgemnene «Tilpassa opplæring og spesialpedagogikk», valgemner med fordypning i spesifikke lærevansker i matematikk og lesing/skriving samt masterprogrammet i spesialpedagogikk som vi samarbeider med NTNU/Pedagogisk institutt om.

Om ekspertgruppas anbefalinger i kapittel 6 og 7 (s. 14 og 15)

Kap 6:

«- fag, fagdidaktikk og spesialpedagogiske emner bør i langt større grad enn dag integreres slik at sammenhengen mellom de ulike temaene blir tydeligere»

Vår dato: 30.10.2014 Vår ref.:

Vi tror at dette kan være vanskelig å operasjonalisere: Å integrere spesialpedagogiske emner i fag og fagdidaktikk kan ha noe for seg, men vi mener at man innen lærerutdanning må ta høyde for at både fag og spesialpedagogikk forventes å ha såpass høyt faglig nivå at det kan være vanskelig å få til begge dele samtidig. Dette vil også stille svært store krav til organisering og kompetanse i lærerutdanningene; det er vanskelig å se at den enkelte lærer i lærerutdanningene skal kunne ha tung nok kompetanse over hele spekteret som nevnes. Dette vil i stedet medføre integrasjon på organisatorisk nivå - med de utfordringene det vil innebære. Vår anbefaling er at utdanningsinstitusjonene setter studentene i best mulig stand til å foreta denne integrasjonen selv ved å gi forskningsbasert undervisning over hele spekteret fra fag til spesialpedagogikk.

«- hvert enkelt fag tar ansvar for at tilpasset opplæring og tidlig innsats blir et gjennomgående tema.»

Her vil vi melde innvendinger i tråd med foregående; vi mener det er for sterkt formulert at det enkelte fag skal ha dette som «gjennomgående tema». At kandidatene som utdannes fra lærerutdanningene har dette som gjennomgående tema for sin undervisning, uansett fag, er derimot noe helt annet! Dette tror vi imidlertid best kan oppnås ved å gi studentene best mulig utdanning i enkeltdelene, slik anerkjennes også fag og spesialpedagogiske tema som kompetanseområder i seg selv. Et mål om at alt skal være tema hele tida kan føre til en utvanning og svekka faglighet i hver enkelt del.

«- dagens utdanning erstattes med en femårig, forskningsbasert grunnskolelærerutdanning.»

Det kan være mange grunner til at lærerutdanninga bør bli femårig, men det er ikke åpenbart at temaet for denne utredninga er en av dem. Styrka spesialpedagogisk undervisning og forskning i lærerutdanninga kan trolig oppnås uten at dette er nødvendig.

«-at det opprettes masterprogram i fagdidaktikk med vekt på tilpasset opplæring og inkludering ved lærerutdanningsinstitusjonene som i dag har masterprogram i tilpasset opplæring»

Formuleringa «fagdidaktikk med vekt på tilpasset opplæring» er problematisk. Hvilket fag er det man tenker på? Hvis «faget» er spesialpedagogikk, så ja, men det er litt uvant å tenke fagdidaktikk som noe annet enn knytta til undervisningsfag i skolen. Det er svært positivt om man her tenker at den femårige lærerutdanninga skal åpne for masterløp innen spesialpedagogikk/tilpassa opplæring for kandidater som har en bachelor som inneholder fag slik at de får undervisningskompetanse i skolefag – i tillegg til spesialpedagogisk kompetanse. Dette er en type lærere som skolen har og vil ha stort behov for.

Vi mener heller ikke det er mulig å gi studentene god nok kompetanse innenfor alle punktene som ekspertgruppen skisserer, som f.eks. prematuritet, store lærevansker/utviklingshemming, sansetap. Vi mener at dybdekompetanse innenfor dette må anerkjennes som spesialistansvar som krever særskilt utdanning.

Kap 7.

«-bør gi begrenset undervisningskompetanse når hovedoppgaven til en kandidat er å gi spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning til barn som går i barnehage og/eller skole»

Dette er altså en anbefaling om at bachelor i spesialpedagogikk skal gi begrenset undervisningskompetanse. Dette har trolig sammenheng med kravene til tilsetning i skolen. Bachelor i spesialpedagogikk gir jo ikke per nå rett til fast stilling i skolen. Det er vanskelig å se at dette skal kunne være mulig – i skolen foregår det jo i hovedsak undervisning i fag som står på timeplanen og bachelor i spesialpedagogikk gir ikke undervisningskompetanse i noen av disse fagene. Hvis disse bachelorene skal ha undervisningskompetanse må det jo være innenfor tilpassa opplæring/spesialpedagogikk, men dette går på tvers av ønsker eller si rapporten om at tilpassa opplæring/spesialpedagogikk skal foregå i den vanlige undervisninga og helst av den vanlige klasselæreren. En åpning for bachelorer i spesialpedagogikk som en slags assistenter eller hjelpelærere i skolen vil innebære noe helt nytt i norsk skole.

Om opptak til master i spesialpedagogikk (7.3.2): Vi registrerer at ekspertgruppen mener opptak til master i spesialpedagogikk bør bygge på fullført fireårig GLU. Vi ser ingen grunn til at opptak ikke skal kunne skje på grunnlag av de tre første årene av GLU. Dette er gjeldende praksis ved flere institusjoner i dag. Hvorvidt første studieår i masterutdanningen kan godkjennes som fjerde studieår i GLU er et spørsmål som må vurderes i det enkelte tilfelle, og dette bør ikke stå til hinder for opptak etter fullførte tre år av GLU for studenter som ønsker dette. Vi tror norsk skole har godt nytte og stort behov for grunnskolelærere med master i spesialpedagogikk og vi frykter at rekrutteringa til denne masteren vil synke hvis dette masterløpet krever seks års studier.

Om regulering av spesialpedagogiske tiltak for barn under opplæringspliktig alder: - 2.4

Ekspertgruppen foreslår at retten til spesialpedagogiske tiltak for barn under opplæringspliktig alder skal flyttes fra opplæringsloven til barnehageloven. Dette er ikke uproblematisk. Opplæringsloven regulerer barns rett til opplæring, jf. lovens tittel og lovens virkeområde. Barnehageloven regulerer barnehagens virksomhet og innhold. Retten til spesialpedagogiske tiltak for barn under opplæringspliktig alder må nødvendigvis være den samme for alle barn, uavhengig av om det enkelte barn går i barnehagen eller ikke. Vi kan ikke se at barnehageloven er en egnet lov til å regulere rettigheter for barn som ikke går i barnehagen.

Til slutt vil på bemerke at HiST/Avd. for lærer- og tolkeutdanning mangler i tabellen over FOU-prosjekter på side 131-136. Det kan være at rapporteringa har vært mangelfull fra vår side i forbindelse med innhenting av empiri, men vi har bedrevet og vil bedrive forskning innen feltet.

Med hilsen

Vår dato: 30.10.2014 Vår ref.:

Camilla Trud Nereid
dekan
Avdeling for lærer- og tolkeutdanning

John Magne Grindeland
studieleder